

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 605
van **GRIET COPPÉ**
datum: 12 mei 2015

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Dienstencheques - Leeftijd gebruikers

Het systeem van de dienstencheques werd in 2004 door de federale regering ingevoerd met als doel mensen te ondersteunen bij het combineren van arbeid en gezin, tewerkstelling te creëren voor werkzoekenden of personen met een lage opleiding en het zwartwerk in de huishoudelijke hulp te bestrijden. Sinds de invoering is de dienstencheque een groot succes gebleken, waarbij het aantal gebruikers en het totaal aantal aangekochte cheques jaar na jaar toeneemt.

Er zijn binnen het stelsel van de dienstencheques twee grote gebruikersgroepen te definiëren, namelijk de werkende gezinnen en de 65-plussers. Uit onderzoek van IDEA Consult bleek dat in 2011 in Vlaanderen 26,9 % van het aantal gebruikers 65 jaar of ouder was (Gerard, 2012). Het aantal dienstenchequegebruikers van deze leeftijd loopt in de steekproef bij onderzoek van professor Pacolet zelfs op tot 44 % van het totaal aantal gebruikers (Pacolet e.a., 2011).

Bovendien neemt het aandeel ouderen in de totale groep van dienstenchequegebruikers in Vlaanderen toe, van 25,4 % in 2008 naar 26,9 % in 2011 (Peeters, 2009; Gerard, 2012). In absolute aantallen betekent dit uiteraard een nog veel duidelijkere stijging: in 2008 maakten in België 139.928 ouderen gebruik van dienstencheques, in 2009 waren dit er al 165.406 (Pacolet e.a., 2011). Niettegenstaande het dienstenchequesysteem het vaakst gebruikt wordt door personen tussen 35 en 55 jaar, is dus een alsmaar groter deel van de gebruikers ouder dan 65 jaar of zelfs ouder dan 80 (Gerard, 2012).

Conform artikel 11, §4, 4° Bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, tot uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten en tot financiering van de nieuwe bevoegdheden van 6 januari 2014, is de Vlaamse overheid sinds de zesde staatshervorming bevoegd voor de belastingvermindering voor prestaties betaald met dienstencheques.

Op vandaag zijn er wachttijden voor ouderen die een beroep willen doen op poetshulp van de erkende diensten gezins- en aanvullende thuiszorg. Omwille van de snelle dienstverlening, de administratieve eenvoud en het financiële voordeel kiezen sommige ouderen daarom voor het systeem van dienstencheques. In haar advies 2014/2 over de afstemming tussen de omkadering van poetshulp in zorgsituaties en het dienstenchequestel pleit de Raad ervoor om te werken met een open budget voor de erkende diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg.

In de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019 lees ik: "Voor gezinszorg en poetshulp zal in de loop van de regeerperiode een groei gerealiseerd worden in functie van de vergrijzing en de vermaatschappelijking van de zorg. Aanvullende thuiszorg wordt in de toekomst voorbehouden voor wie zwaar zorgbehoevend is of voor situaties waarin het in combinatie met gezinszorg wordt ingezet. We zorgen ook voor afstemming met de het systeem van de dienstencheque. Aanvullende thuiszorg en dienstencheques zijn complementair maar toch duidelijk van elkaar gescheiden. Conform het Vlaams Regeerakkoord zien we de dienstencheque in eerste instantie als een instrument om de combinatie gezin-arbeid mogelijk te maken."

1. Hoeveel gebruikers van dienstencheques zijn 65 jaar of ouder? Voor welk totaalbedrag aan dienstencheques kopen zij jaarlijks aan? Graag een overzicht per provincie en voor heel Vlaanderen, met vermelding van het nominale en absolute (procentuele) cijfer.
2. Hoeveel gebruikers van dienstencheques zijn 85 jaar of ouder? Voor welk totaalbedrag aan dienstencheques kopen zij jaarlijks aan? Graag een overzicht per provincie en voor heel Vlaanderen, met vermelding van het nominale en absolute cijfer.
3. Hoe is het aandeel 65-plussers en 85-plussers op het totaalaantal gebruikers van dienstencheques de afgelopen 5 jaar geëvolueerd? Graag cijfers per doelgroep en per jaar. Hoe evalueert de minister deze trend?
4. Hoeveel gebruikers van dienstencheques ontvangen ook de maandelijkse tegemoetkoming van de Vlaamse Zorgverzekering? Graag een overzicht per provincie en voor heel Vlaanderen, met vermelding van nominale en absolute cijfers.
5. Kan de minister de zin "We zorgen ook voor afstemming met het systeem van de dienstencheque" uit de beleidsnota verduidelijken? Wat wordt concreet met deze passage bedoeld? Hoe zal het dienstenchequestelsel afgestemd worden met de diensten voor gezins- en aanvullende thuiszorg? Vonden hier reeds vergaderingen over plaats? Zo ja, wat zijn de resultaten van dit overleg en welke partijen werden betrokken bij dit overleg?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jo Vandeuren (644) en Philippe Muyters (605).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. van
van

1. Hierbij vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger het aantal gebruikers van dienstencheques in het Vlaamse Gewest die 65 jaar zijn of ouder, voor het jaar 2014. De gegevens werden opgedeeld volgens leeftijd (65-plussers en 85-plussers) en per provincie. De gegevens zijn gebaseerd op de woonplaats van de gebruiker. Enkel de gebruikers met een identificatienummer van de Belgische sociale zekerheid zijn geteld.

Cumul actieve gebruikers van 65 jaar of ouder en 85 jaar of ouder

(Vlaams Gewest, 2014, verdeling volgens leeftijd en provincie)

	65j. of ouder		85j. of ouder		Algemeen totaal
	n	%	n	%	n
Prov. ANTWERPEN	45.601	28,4%	9.547	5,9%	160.813
Prov. LIMBURG	22.579	31,0%	4.140	5,7%	72.885
Prov. OOST-VLAANDEREN	35.112	26,9%	6.619	5,1%	130.517
Prov. VLAAMS BRABANT	28.838	25,3%	5.725	5,0%	114.198
Prov. WEST-VLAANDEREN	41.364	33,5%	8.742	7,1%	123.557
VLAAMS GEWEST	173.494	28,8%	34.773	5,8%	601.970

Aantal dienstencheques aangekocht door gebruikers van 65 jaar of ouder en 85 jaar of ouder

(Vlaams Gewest, 2014, verdeling volgens leeftijd en provincie)

	65j. of ouder		85j. of ouder		Algemeen totaal
	n	%	n	%	n
Prov. ANTWERPEN	4.886.963	25,3%	1.005.456	5,2%	19.320.970
Prov. LIMBURG	2.622.022	29,2%	524.054	5,8%	8.982.904
Prov. OOST-VLAANDEREN	3.531.312	24,1%	658.313	4,5%	14.658.039
Prov. VLAAMS BRABANT	3.288.433	22,3%	636.375	4,3%	14.750.866
Prov. WEST-VLAANDEREN	4.117.618	30,1%	881.196	6,5%	13.661.820
VLAAMS GEWEST	18.446.348	25,8%	3.705.394	5,2%	71.374.599

2. Zie tabellen bij vraag 1. De gegevens zijn gebaseerd op de woonplaats van de gebruikers. Enkel de gebruikers die een identificatienummer van de Belgische sociale zekerheid hebben vermeld zijn geteld.
3. Hieronder vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger het aandeel 65-plussers en 85-plussers op het totaal aantal gebruikers van dienstencheques de afgelopen 5 jaar. Ik stel hierbij vast dat het aandeel 65-plussers de laatste vijf jaar licht is toegenomen, net als hun aandeel in de totale bevolking. Hun aandeel in het systeem is wel groter dan hun aandeel in de totale bevolking. Het is een positief gegeven dat ook 65-plussers via het systeem van dienstencheques ondersteuning kunnen vinden voor thuishulp van huishoudelijke aard binnen het legale circuit.

Evolutie van het aandeel 65-plussers en 85-plussers op het totaal aantal gebruikers van dienstencheques tijdens de periode 2010 - 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Totaal gebruikers	459.779	503.060	543.054	580.897	601.970
Gebruikers 65-plussers	119.203	135.394	150.913	163.443	173.494
% 65-plussers	25,9%	26,9%	27,8%	28,1%	28,8%
Gebruikers 85-plussers	19.901	23.825	28.025	31.304	34.773
% 85-plussers	4,3%	4,7%	5,2%	5,4%	5,8%

4. Deze gegevens zijn niet beschikbaar.
5. De beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie en het regeerakkoord geven duidelijk aan dat aanvullende thuiszorg en dienstencheques complementair zijn maar toch duidelijk van elkaar gescheiden. Dienstencheques ondersteunen buurtwerken en buurtdiensten. Dit zijn banenscheppende activiteiten, die inspelen op individuele, persoonlijke of familiale noden die betrekking hebben op thuishulp van huishoudelijke aard. De activiteiten die in dit kader kunnen worden uitgeoefend zijn evenwel wettelijk beperkt. Daar waar ondersteuning noodzakelijk is voor specifieke noden is mogelijks aanvullende thuiszorg aangewezen. Zoals in de beleidsnota welzijn, volksgezondheid en gezin is opgenomen willen we toekomstgericht aanvullende thuiszorg voorbehouden voor wie zwaar zorgbehoevend is of voor situaties waarin het in combinatie met gezinszorg wordt ingezet. Ook in het regeerakkoord is opgenomen dat de financiering van de op zwaar zorgbehoevende gerichte poetshulp geïntegreerd wordt in het groeipad thuiszorg. Het systeem van de dienstencheques is hierop complementair voor de andere vragen naar poetshulp. De afstemming is m.a.w. niet gebaseerd op leeftijd maar wel op zorgbehoefte.

Er zijn in een vroeg stadium contacten geweest tussen de betrokken administraties Werk en Sociale Economie en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Conform de beleidsnota zou vanuit de administratie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een voorstel ontwikkeld worden om beide systemen op elkaar af te stemmen. Deze werkzaamheden zijn lopende.